

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoip, peclj-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasni
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pn večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelike in
dneva po prežniju

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nehrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvu
telefon št. 2050, upravnništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovna
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inozemstvo, Sarajevsko št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Skupščina dela

Glavna naloga skupščine je, da dela in da skrbi za novimi in izboljšanimi zakoni za čig ljudskega blagostanja. Dostikrat pa se pripeti, da poslanci pozabijo na to svojo glavno nalogo in da govore samo skozi okno. Zlasti ob koncu parlamentarnega zasedanja je tako govorenje skozi okno v navadi, ker poslanci ne mislijo več na skupščinsko delo, temveč samo na to, kako si čim bolj sigurno zagotovijo mandat. Tako postane skupščina neaktivna in mesto zakonov dobe državljani le prazno polemiko, od katere nima nihče nič in ki sicer večuje nasprotstva. Naravna posledica tega je, da izgublja volivce zanimanje za tak parlament in da se vedno bolj pogosto čujejo vzkliki, da bi bilo stokrat bolje, če parlamenta sploh ne bi bilo. Bi saj prihranili one milijone, ki jih mora plačevati davkoplačevalec za poslanske dnevnice. V tem nezadovoljstvu pa je največja nevarnost za demokracijo. Kadar izgublja narod zanimanje za parlament, takrat izgublja tudi parlament svojega branilca, ker nihče drug ko narod more braniti pravice parlamenta.

V naši državi smo bili že v taki nevarnosti, da izgubi narod sploh vsako zanimanje za skupščino, ker le malokaterikat mu je bilo dano, da je slišal iz nje dobrih vesti. Skoro vedno so vsebovala skupščinska poročila same prepire in dostikrat so se vodili ti prepiri v takšnem pocestnem tonu, da so se morali volivci zgražati. A naša skupščina je doživela še težje slučaje in niti krvavi poboji ji niso bili prihranjeni, da o katastrofi 20. junija niti ne govorimo. Skoraj je zgedalo tako, kakor da naša skupščina sploh nima drugega cilja, ko da ubije samo sebe in da se diskreditira tako, da bo celo naš svobodoljubni narod pozdravil diktaturo. Tako silno je bilo vse že sito večnih preprirov in govorenja skozi okno.

Baš vsled tega je nad vse razveseljivo, da skupščina zopet enkrat dela in da dobiva narod od nje zakone. Ze v avgustu se sedanja skupščina rešila celo vrsto zakonov in med njimi tako važne ko zakon o državljanstvu in o sodnikih. Sedaj pa je skupščina izglasovala pet štiri zakone in sicer zakon o meničenim pravu, zakon o čekih, in zakona o drž. pravnih ter odvetnikih. Samo zakoni, ki so narodu potrebni in ki so pogoj, da pride naša uprava na dobra pota. Naša skupščina se je spomnila na svoje glavno delo, na zakonodajno delo. Samo v zadostenje nam je, da se je to zgodilo pod vlado dr. Korošca.

Ko pa to konstatiramo, moramo obenem konstatirati, da se pa še ni spomnila na glavno nalogo parlamenta — opozicija. Slej ko prej se ponaša ta v svojo odsotnostjo, slej ko prej vztraja na svojem negativnem stališču. In vendar ima opozicija nad vse važno nalogo, da s svojo kritiko upliva na kakovost zakonov. To dolžnost ima opozicija vedno in od te je ne more nič oprostiti in tudi ne žalosten dogodek od 20. junija. Zakaj volivci so poslali poslanca v skupščino samo zato, da v njej delajo, da z vsem svojim znanjem in vso svojo sposobnostjo pomagajo, da bodo zakoni res dobri. Niti v tem slučaju, če bi se večina v skupščini tako spozabila, da ne bi poslušala niti dobrih nasvetov opozicije, nima ta pravice oddaljiti se od sej skupščine. Kajti prva dolžnost poslanca je v vsakem slučaju, da se udeležuje sej in da aktivno brani interese svojega volivca. Ze celo pa je dolžan udeleževati se sej skupščine poslanec, ki redno dviguje dnevnice, kajti ta poslanec s podpisom pobotnice o prejetih dnevnicah tudi spremeneno priznava svojo dolžnost, da dela v skupščini. Če misli kak poslanec, da je sploh vsako delo v skupščini nemogoče, potem naj odstopi, potem naj odkloni dnevnice, brezplačno železniško karto in vse privilegije poslanca, da pride na njegovo mesto mož z močnejšimi živci, z večjimi sposobnostmi, ki se ne bo ustrašil tudi najtežjega dela. Ne more biti v tem ponos za opozicionalno stranko, da se kratkoma odreče svoj kontrolni pravici, temveč ponos opozicije je le v tem, če tudi v najtežjih okoliščinah nastopi tako, da mora njen glas prodati. Če ima opozicija prav, potem bo njen glas tudi sigurno prodril, toda najprej se mora opozicija uveljaviti z dobro kvalifikacijo svojega dela in s prepričevalnostjo svojih argumentov. Nikdar pa se opozicija ne bo uveljavila z absenčno politiko, ker je ta protiparlamentarna in zato tudi nedemokratska. In čim dalje bo opozicija vztrajala na svojem negativnem stališču, tem bolj bo slabela njena pozicija, tem manjša bo njena pravica. Odsotnemu se ne zgodi krivica, pravi že star latinski izrek.

Skupščina dela in to je glavno, ker je s tem dan pogoj, da se bo narod zopet začel zanimati za skupščino. Če pa ne bo vse delo skupščine

Pomanjkanje vagonov

V Zagrebu zastoj vagonov in zato jih manjka v Sloveniji — T. P. D. ustavila delo v Zagorju in Hrastniku za en dan — V Trbovljah se še dela

Ljubljana, 18. okt. Mesece avgusta, ko se je pričel izvoz naših pridelkov, je nastopilo na področju ljubljanskega železniškega ravnateljstva občutno pomanjkanje vagonov. Težkoče so se stopnjevale zlasti še vsled tega, ker je odpovedala tračna služba na nekih progah v zagrebškem železniškem ravnateljstvu. Takoj, ko se je pojavilo v Sloveniji pomanjkanje vagonov, smo opozorili merodajne faktorje na to pomanjkanje. Na osebno intervencijo ministrskega predsednika dr. Korošca se je nato položaj v septembru znatno izboljšal in so pritožbe vsled pomanjkanja vagonov prenehale.

Sedaj je nastopilo ponovno pomanjkanje vagonov. V prvi vrsti zaradi prevoza žetve. Vsako jesen se mora naša železniška uprava boriti, da zmagata zahteve izvoznikov. Letos pa so potrebe v Sloveniji še znatno narasle, o čemer smo že objavili številčne podatke. Vendar pa bi bilo mogoče v glavnem kriti potrebo vagonov, če ne bi bil Zagreb prenatrpan. Vsled prenatrpanosti zagrebške postaje je glavno železniško ravnateljstvo zaprlo zagrebško postajo za tovorni promet že 4. oktobra za dobo petih dni, da bi se medtem postaja izpraznila. To se pa ni zgodilo in Zagreb je ostal prenatrpan.

Posledica tega je, da se vagoni zlasti iz premogovnikov ne iztovarjajo in ne vračajo in da je danes promet skozi Zagreb zaprt.

Položaj se je poostril tudi vsled tega, ker nimamo več italijanskih vagonov, ki smo si jih izposodili. Morali smo jih vrniti in ne dobimo več novih.

Pomanjkanje vagonov je torej tipičen sezonski znak, ki ga je mogoče odpraviti le z nabavo novih vagonov. To preprečujejo pa baš oni politični krogi, ki so danes zlasti ogorčeni vsled pomanjkanja vagonov. Seveda nočejo ti krogi videti zastoja v Zagrebu.

Delo T. P. D. in pomanjkanje vagonov

Od poučene strani smo dobili te informacije:

Pomanjkanje vagonov se je občutilo v premogovnikih že sredi avgusta. Na intervencijo ministrskega predsednika dr. Korošca se je položaj v septembru znatno zboljšal. Pretekli teden pa se je položaj zopet znatno poslabšal. V sredo so se pričele večje težkoče in Trbovlje niso dobile ves dan niti enega vagona. Šele proti večeru se je nabralo 59 vagonov, dočim znaša dnevna potreba 400 vagonov.

Ker so tudi skladišča prenapolnjena, je morala TPD v petek ustaviti delo v Zagorju in Hrastniku, dočim se bo v Trbovljah še delalo, ker je še nekaj prostora za nalaganje premoga.

V soboto pa se bo zopet delalo tudi v Zagorju in v Hrastniku, ker je upati, da se bo do tedaj nabralo nekaj vagonov.

Uspeh posredovanja g. Savčiča

Belgrad, 18. okt. (Tel. »Slov.«) Nocoj je prispel v Belgrad g. Aca Stanojevič. Takoj ga je obiskal g. Miloš Savčič in se z njim dolgo razgovarjal. Ob tem Savčičevemu obisku, o katerem smo dovolj pisali, prinašajo listi najrazličnejše verzije. Današnja »Pravda« govori pri tej priliki o razmerah v četverni koaliciji in pravi, da je četverna koalicija povsem enotna in da soglašajo vsem ter da bo g. Korošec dal odgovor in pogoje za sporazum z Zagrebom. — Resume pogajanj Savčičevih z voditelji parlamentarnih skupin pa bi bil dosedaj tak-le:

KDK zahteva svobodne volitve pod volivno vlado politikov brez nevtralec in parlamentarcev, ki bi izvršila volitve — navadno narodno skupščino, nakar bi se pristopilo k sporazumu za revizijo ustave in izvedle ustavotvorne volitve. Četverna koalicija nastopa kot celota. V njenem imenu bo odgovarjal g. dr. Korošec. Četverna koalicija je na stališču, da je njena vlada parlamentarna, kar je izraz večine in da se mora ves položaj obravnavati parlamentarno. Četverna koalicija je mnenja, da čas za volitve še ni dospel, ker je treba sprejeti proračun in nujne zakone. Poleg tega KDK ni ustvarila atmosfere, da bi se volitve mirno izvedle. Kadar bo KDK spremenila svoje zadržanje in kadar bo ustvarila pomirljivo atmosfero, se lahko vprašanje volitev zame v razpravo. Dalje se je ugotovilo, da so vse skupine četverne koalicije in tudi zemljoradniki iskreno za sporazum. Četverna koalicija je nastopila kot celota.

Interpelacijski dan v skupščini

Belgrad, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je narodna skupščina razpravljala o interpelaciji poslanca Skeroviča o posestvih bivše črnogorske dinastije. Odgovarjal je finančni minister, ki je izjavil, da je mnenja, da je treba ta posestva izročiti oblastni skupščini v Črni gori, da ona z njimi upravlja, ker so prešla posestva z ozirom na sklep bivše črnogorske narodne skupščine v državne roke. K tej interpelaciji sta govorila poslanca Skerovič in Šavlijič. Govorila sta o značaju Črne gore v nacionalni borbi, nakar je skupščina sprejela sledeč prehod na dnevni red:

Po odgovoru finančnega ministra ob interpelaciji dr. Nikole Skeroviča narodna skupščina poziva kraljevo vlado, da vprašanje, ki se je pokrenilo z interpelacijo, prouči in stori vse, kar je potrebno, da se nepremičnine prejšnje dinastije Petrovičev, ki se nahajajo v ozemlju splitske oblasti, v kolikor so postale državne, odstopijo v posest oblastne skupščine. Skupščina prehaja na dnevni red.

Ta dnevni red se je sprejel in se je s tem interpelacija stavila z dnevnega reda. Nadalje se je razpravljalo o tako zvani begluški uredbi, ki urejuje kmetijska vprašanja v Bosni in Hercegovini. Pri tej priliki se je razvila živahna kritika kmetijskih razmer v Bosni in Her-

tudi na višini, potem zadene v prvi vrsti krivda opozicijo, ki noče umeti dolžnosti, ki izvirajo iz prejetanja dnevnice. Za izjave in pa deklamacije ne plačuje noben narod dnevnice, še najmanj pa naš narod, ki mora vsak dinar zaslužiti le s trdim delom.

cegovini. Posebno zemljoradniki so navajali kričeča dejstva o tamošnjih razmerah. Dopoldne je govoril zemljoradnik dr. Tupanjanin, popoldne pa zemljoradnik Košanovič. Govoril je tudi musliman beg Kapetanovič, nakar se je ta uredba z malimi spremembami sprejela.

Prihodnja skupščinska seja bo jutri dopoldne. Na dnevnem redu so trgovinske pogodbe z Albanijo, Estonsko, Letonsko in Egiptom ter poročilo odbora za prošnje in pritožbe, po katerem se bodo rešile prošnje številnih prisilcev.

Nova skupščina na 20. oktobra

Belgrad, 18. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je imel sestanek z voditelji vladne koalicije in skupščinskim predsednikom ter se z njimi razgovarjal o skupščinskem delu. Skupščina se bo sestala 20. oktobra, nakar se bo izvolilo novo predsedstvo. O kandidatih še vedno ni padla konkretna odločitev, posebno ne glede osebe skupščinskega predsednika. Nato se bo skupščina otvorila s kraljevim ukazom, nakar se bo odgodila do 3. novembra, da se poslanci udeležijo agitacije za občinske volitve v Bosni in radi praznika Vseh svetnikov. Nato pa bo skupščina intenzivno delala na zakonih, ki jih je vlada že izdelala in jih bo predložila takoj ob otvoritvi rednega zasedanja.

Dr. Korošec v avdienci.

Belgrad, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Nj. Vel. kralj je sprejel zvečer predsednika vlade g. dr. Korošca v avdienco.

Franchet d'Esperey obtuđuje Gorenjsko

Ljubljana, 18. oktobra.

Zmagoviti vojskovodja solunske fronte maršal Franchet d'Esperey se je včeraj prepričal, kako resnične so bile kraljeve besede, s katerimi mu je bilo nasvetovano, naj si Slovenije nikar ne zamudi ogledati. In res je maršal znaten del svojega kratkega bivanja v naši državi posvetil Sloveniji. Včeraj zjutraj se je maršal d'Esperey odpeljal z avtomobilom, v katerem sta poleg njega sedela še divizijski poveljnik general Nedič in ordonančni kapetan Bizjak, na Gorenjsko. V drugem avtomobilu sta sledila francoski ordonančni častnik M. Longuemar in poročnik vojnega broda I. razreda Klinar. Maršal d'Esperey se je najprej odpeljal skozi Kranj v Trzic in nato v Radovljico. Vsa tri gorenjska mesta so bila okrašena z zastavami in kjerkoli se je maršalov avtomobil pokazal, je občinstvo, zlasti mladina, živahno vzklikala visokemu gostu. Skozi Radovljico je avtomobil vozil zelo počasi in je maršalu to prijazno gorenjsko mestee očividno zelo ugajalo. Iz Radovljice so se odpeljali do Vintgarja. Tu je maršal d'Esperey izstopil in vsi izletniki so šli nato skozi vintgarsko sotesko do elektrarne, nakar so se vrnili. Maršal, ki se je že poprej divil krasni gorski panorami Karavank in Julijskih Alp, je bil nad Vintgarjem naravnost očaran. Kot sportnika in vnetega ribiča pa se je pokazal, ko je z velikim zanimanjem opazoval postrvi v bistri Radovni. Nato so se izletniki zopet vsedli na avto ter se odpeljali na Bled. Na Bled so prišli ob 1 popoldne. Tu jih je v hotelu »Toplice« že čakal blejski župan de Gleria, ki je izrekel maršalu dobrodošlico. Po sprejemu se je vršilo v hotelu »Toplice« kosilo, na katerem so bile servirane prelepe domače jedi. Pri animiranem razpoloženju med kosilom je g. maršal izjavil, da je le še malo tako lepih pokrajin na svetu kakor je naša divna Gorenjska. Tudi nad našo »specialitet«, to je kranjsko klobaso z zeljem je imel g. maršal radost. Po kosilu so ob 3 odšli vsi na »Suvobore«. Tu si pa žal niso mogli ogledati vile, ki je ravno v popravilu, temveč so si ogledali samo park. Iz »Suvobore« so se odpeljali k Bohinjskemu jezeru in k izviru Savice. Spremljevalci g. maršala so se čudili že 74 letnemu vojskovodji, s kako čilostjo in brez naporov je napravil pot od »Zlatoroga« do Savice. K Savici je prišel ob četrti na 5 ter se tam zamudil 20 minut. Nato pa so se iz Bohinja vrnili naravnost v Ljubljano, kamor so prišli točno ob 7. Po izjavah spremljevalcev g. maršala je bil ta enodnevni izlet visokemu gostu prav všeč in je lepota naše Gorenjske napravila nanj najgloblji vtis.

Zvečer je divizijski poveljnik general Nedič priredil na čast maršalu svečan banket v Unionu. Banketa so se udeležili predstavniki oblastev.

Drobne domače vesti

V ministrtvu za kmetijstvo pripravljajo novi zakon o vodnih silah.

V trgovinskem ministrtvu so pripravljane spremembe o trgovskih akademijah.

Prometno ministrtvo izdeluje spremembe zakona o prometnem osebju. Spremembe vsebujejo več ugodnosti za nameščence.

V Slovenijo pride guverner Narodne banke g. Bajloni, da si ogleda naše gospodarake ustanove.

Profesorski kongres se bo letos vršil 12. novembra na Sušaku.

Ponarejevalci

Poznamo moralo liberalnega tiska. Med tem ko piše o senzacijah in ponarejevalcih, sama najhuje falzificira. Dnevno se o tem lahko prepričamo. Te dni so razni liberalni listi javili senzacionalno odkritje o nekij ponarejevalcih ameriških čekov, in da je senzacija večja, so dodali, da je eden izmed članov te ponarejevalske družbe bivši član francišksanskega reda in urednik »Orlovske straže« in »Orlovske misli« F. Markovič. Resnica pa je, da ta F. Markovič ni urednik »Orlovske straže« in »Orlovske misli« niti sedaj, niti ni bil kdaj poprej. Res je le, da se je tema listoma Markovič le vsiljeval za sotrudnika, pa se ga je uredništvo, kakor tudi francišksanski red, odkrižalo davno poprej, predno so prišle ponarejevalske afere na dan.

Za liberalni tisk resnica ni važna. Glavno je namen podžigati mržnjo proti katoličanom in katoliškim institucijam.

Uredništvo »Orlovske straže«.

Ford bo kupil Zeppelin?

v New York, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Smatra se, da so pogajanja dr. Eckenerja z ameriškimi kapitalisti o ustanovitvi družbe za zračni promet med Ameriko in Evropo že precej napredovala. Kakor izjavlja dr. Eckener, je že pred štirimi leti neki njujorski kapitalist kazal zanimanje za financiranje zračnega prometa, da pa je takrat zahteval še nadaljnje dokaze za porabnost. Dr. Eckener računa s tem, da se bodo pogajanja kmalu končala uspešno.

»Newyork American«, ki je dobro informiran o zadevah »Zeppelina«, izraža mnenje, da je finančnik, ki se zanima za zračni promet med Evropo in Ameriko, sam Henry Ford. Ford pride v ponedeljek iz Washingtona v New York ter se bo udeležil poleta »Zeppelina« po Ameriki, vsaj pa poleta New York—Detroit, ki bo trajal morda 8 ur, tako da bo »Zeppelin« v ponedeljek zvečer došel v Wirborn, kjer bo ostal čez noč. V ponedeljek zvečer bodo dr. Eckener in njegovi ljudje gostje Forda in zrakoplovnih inženjerjev.

Ob zaključku oficijelnih slavnostnih sprejemnih svečanosti je včeraj zvečer nerško-ameriška trgovinska zbornica privedla dr. Eckenerju, posadki in potnikom »Zeppelina« slavnosten banket. Tudi tokrat jim je občinstvo prirejalo viharne ovacije. Predsednik kolumbijskega vseučilišča Butler je izrazil svoje prepričanje, da bo še doživel redni svetovni

zračni promet. Njujorski župan Walker, ki je bil do sedaj službeno zadržan udeleževati se svečanosti, je izrazil upanje, da bo dr. Eckenerjev zrakoplov mnogo pripomogel k bolj-šemu prijateljstvu med narodi. Dr. Eckener je izrazil mnenje, da je zrakoplov danes še vedno samo obljuba, ne pa izpolnitev, in da upa, da bo nekoč le prišlo do izpolnitve.

Sam preko Atlantika

v London, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Angleški letalec Macdonald, ki je včeraj odletel iz Nove Fundlandije v London, ima na svojem poletu izredno dobro vreme. Nobenega viharja ni in veter ima za hrbtom. Do sedaj o letalu še ni nobenih vesti. Smatra se, da je ta polet sicer zelo drzen, ker ima njegovo malo letalo, ki je podobno onim, katere porablja angleški letalski klub, samo akcijski radij 3600 milj. — Dalje se poroča iz Londona, da o Macdonaldu, katerega pričakujejo v Londonu danes popoldne, nimajo še nobenih vesti. Ker pa letalo nima brezžične naprave in ker ne leti nad običajnimi ladijskimi progami, ni dosedaj še nobenega razburjenja. Letalo, ki tehta samo 880 angleških funtov, ima goriva za 36 ur. V nasprotju z ameriškimi poročili pa poročajo ladje, ki so na potu, o viharjih na oceanu. Tudi ob irski obali in v Angliji so viharji.

Seipel odgovarja Bethlenu

v Dunaj, 18. okt. (Tel. »Slov.«) V avstrijskem narodnem svetu je zvezni kancler dr. Seipel danes podal odgovor madjarskemu ministrskemu predsedniku na njegov govor v Sopronju, v katerem je govoril o gradiščanski pokrajini. Sociálni demokrati so stavili nanj naslednje nujno vprašanje: Pred enim letom je zvezni kancler dr. Seipel v senatnem odboru narodnega sveta izjavil o Gradiščanski, da je avstrijska vlada prejela od madjarske vlade formalno zagotovilo, da smatra vprašanje razmejitve med Madjarsko in Avstrijo za končoveljavno razčiščno. Pred nekoliko dnevi pa je madjarski ministrski predsednik podal izjavo, da se Madjarska nikdar ni odrekla zapadno-madjarskemu ozemlju. Dr. Seipel sta se stavlili sledeči vprašanja: 1. Ali ste pripravljeni na odgovor na izjavo madjarskega ministrskega predsednika objaviti vsebino formalnega zagotovila, katerega je dala madjarska vlada l. 1926 ali 1927 o vprašanju Gradiščanske meje? 2. Ali ste pripravljene sporočiti narodnemu svetu, kakšne slične izjave so bile podane drugim državam? Zvezni kancler dr. Seipel je v svojem odgovoru izjavil, da ne bi bil mislil, da bi madjarska vlada, ki je svoječasnno dala objaviti v lepaki, da pomeni zblizanje, ki se je doseglo v beški pogodbi, pravično poravnano, sedaj odstopila od tega stališča.

Takoj po govoru grofa Bethlena je avstrijski poslanik v Budimpešti prosil pri madjarski vladi za pojasnilo in dobil odgovor, da grofu Bethlenu niti daleko ni bilo na umu, da bi nanovo spravil na tapet vprašanje Gradiščanske, temveč da je hotel dati samo zgodovinski pregled o gradiščanskem vprašanju. Avstrijski poslanik je že dne 16. t. m. sporočil na Dunaj, da mu je grof Bethlen izjavil, da je madjarska vlada mnenja, da pri točnem pregledu beneškega protokola ni notri nobene točke o tem, da bi se Madjarska izrecno odrekla Gradiščanski. Grof Bethlen je v Sopronju zastopal samo stališče, ki ga je vedno zastopal, da se Madjarska ni odrekla pokrajinam, katere je morala odstopiti. Grofu Bethlenu pa ni na tem, da bi načel vprašanje Gradiščanske kot sedaj aktualno vprašanje.

Maniu o romunski politiki

v Varšava, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Varšavski »Ilustrirani Kurir« objavlja izjave voditelja romunske opozicije Maniu o bodočnosti romunske notranje in zunanje politike. Maniu je naglasil, da njegova stranka vztraja pri ustavni monarhiji. Vprašanje kralja Karla ni aktualno. Koncentracijska vlada več strank bi za opozicijo ne prišla v poštev, ker sta Avarescu in profesor Jorga voditelja brez pristašev. Nasprotstva med opozicijo in vladajočimi liberalci so prevelika, kakor n. pr. v vprašanju avtonomije v upravi pokrajin, pa tudi v gospodarski politiki, katero vodijo liberalci na korist velebank in pri tem zanemarjajo interese kmetov. Kar se tiče zunanje politike, bi tudi opozicija, če bi prišla do vlade, ostala v zvezi s Poljsko-Malo antanto in Francijo. Maniu je končal svojo izjavo z nekaterimi pokloni Pilsudskemu, ki je porabil svoje bivanje v Rumuniji za to, da se je temeljito pogovoril tudi z voditelji opozicije.

Italija sili na Kitajsko

v Rim, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Italijanska vlada je naročila svojem poslaniku v Pekingu, da takoj začne pogajanja z nankinško vlado o novi trgovinski pogodbi, v kateri zahteva Italija klavzulo največjih ugodnosti in ki naj vstopi na mesto kapitalističnega režima. S tem prevzema Italija tudi iniciativo za novo ureditev položaja Evropejcev

Bethlen se bridko moti

Ta izjava mora v Avstriji učinkovati pomirjevalno. Grof Bethlen pa je tudi izjavil, da to ni samo vprašanje med Madjarsko in Avstrijo, temveč vprašanje med Madjarsko in 70.000.000 Nemci, ki bodo gotovo enkrat nastopili za novo ljudsko odločitev. S tem je grof Bethlen potrdil, da gradiščansko vprašanje ni aktualno. Govor madjarskega ministrskega predsednika je revizionističen. Mi vemo, da je vsa njegova zunanja politika usmerjena revizionistično. Mi, ki smo pretrpeli slšno usodo, kakor Madjarska, nimamo vzroka v splošnem braniti se proti politiki, ki meri na revizijo mirovnih pogodb. Eno pa je gotovo: Če bo taka politika, kakršne sedaj mi ne vodimo, ker delamo aktualno politiko, nekoč dovedla do cilja, potem ne bo ostalo samo pri reviziji gradiščanskega vprašanja, potem se bodo morali revidirati tudi druga vprašanja, katerih protektoriji Madjarske sedaj ne želijo. Rad bi izrecno izjavil, da so pojasnila, ki smo jih prejeli od madjarske vlade, povsem pomirjiva. V enem oziru pa se je grof Bethlen močno motil, namreč če misli, da bi novo ljudsko glasovanje Gradiščansko vrnilo Madjarski. (Odobranje.)

Gradiščansko ljudstvo je trdno odločeno ostati pri Avstriji. (Odobranje.) Končno je izjavil dr. Seipel, da je avstrijska vlada slejkoprej odločena, živeti s sosedi in prijateljskih odnosih. (Odobranje.) Nato je poslanec dr. Wotawa utemeljeval vprašanje večinskih strank in izjavil najodločneje, da nikdar ne more biti govora o tem, da bi se Gradiščanska odrgala od Avstrije.

Afera z „madjarskim“ kraljem

v Praga, 18. okt. (Tel. »Slov.«) Izjava madjarskega ministrskega predsednika Bethlena, da je čas za rešitev vprašanja madjarskega kralja dozorel, je povzročil v Pragi veliko pozornost. Češki listi smatrajo, da se pripravljajo nova akcija madjarskih monarhistov. »Češkoslovenska Republika« piše, da Madjarska niti s kraljem, niti brez kralja nikdar ne bo izposlovala revizije mirovnih pogodb.

na Kitajskem. Kakor se čuje, je Kitajska pripravljena k dalekosežnim koncesijam tako, da so iz Londona prišla v Rim že vprašanja in dobrotna svarila.

Pred zaključkom pogodbe s Prago

v Praga, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes so se nadaljevala pogajanja z jugoslovanskimi zastopniki o splošnem delu bodoče češkoslovaško-jugoslovanske trgovinske pogodbe. Pogajanja so uspela tako daleč, da se je pri nekaterih členih izvršilo že drugo, pri drugih pa že tretje čitanje. Pogodba, ki bo imela okoli 30 členov, se ima dogotoviti do konca tekočega meseca. Voditelj jugoslovanske delegacije prof. Todorovič se vrne 1. novembra v Belgrad, da začne na vseučilišču predavanja in bo potem vodil jugoslovansko delegacijo sekcijski načelnik Savič. Ko bo splošni del končan, se bo začel obravnavati najtežavnejši del pogodbe, to je ureditev carinske tarife.

Kdo je osvobodil češki narod

v Praga, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Ob priliki desetletnice rojstva češkoslovaške države dne 28. oktobra se v čeških listih, kakor vsako leto živahno razpravlja o tem, na kateri fronti je bil prav za prav pridobljen 28. okto-

ber, ali imata pri tem Masaryk in Beneš s svojo politiko, ki sta jo vodila v inozemstvu, več zaslug, ali pa pasivna rezistenca v avstro-ogrski monarhiji. Dočim socialistični listi priznavajo večje zasluge delu v inozemstvu, reklamirajo meščanski listi glavni del zaslug zase. Tako piše »Venkov«, da je popolnoma jasno, da je bila Češkoslovaška priborjena v mejah Avstroogrške. Češkoslovaška je pripomogla k temu, da je bila Avstrija v štirih vojnih letih tako izstradana, da je popolnoma propadla. Če bi imeli Avstrija in Nemčija leta 1918. še polne shrambe, bi se bila vojna brez dvoma vodila dalje. Dr. Borsky je o tem izdal posebno knjigo.

Spremembe v Vatikanu

v Milan, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Papež je sprejel k sebi monakovskega nadškofa, kardinala Faulhaberja na daljši razgovor o dnevnih vprašanjih, za katere se zanima Vatikan. Dolgoletni dvorni hišnik msgr. de Samper je odstopil, da omogoči papežu novo temeljito preureditev uprave z zložitvijo vseh uradov dvornega hišnika in prvega računovodje. Msgr. de Samper bo za svoje zvesto službovanje najbrže imenovan za kardinala.

Drobne vesti

Dellamaggiore se ustrelili.

v Lucca, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Obsojeni komunist Dellamaggiore je bil davi ob šestih ustreljen, ker je kralj odklonil prošnjo za pomilostitev. Na obsojenca to ni napravilo nobenega vtisa in je pred smrtjo odklonil vsako versko tolažbo.

V Budimpešti bodo v kratkem zidali »revizijsko cerkev«, v kateri bodo molili za obnove starih madjarskih mejev. V cerkvi bodo postavili naravno veliko sliko lorda Rothermera.

Kakor piše »Adeverule«, se nahajajo romunsko-nemška pogajanja v Berlinu pred zaključkom.

V Pragi je propadla posojilnica malih obrtnikov »Stradanka«. Zapri so dva uradnika, ker gre za goljufijo.

»Daily Telegraph« poroča, da je računati s spremembo Dawesovega načrta o plačevanju reparacij na ta način, da bo Nemčija plačala manjšo, toda določeno vsoto.

Vesti, da se vršijo nadaljnji teroristični akti Makedoncev na Bolgarskem in da se vrše boji med obema skupinama Makedoncev, se označujejo v Sofiji kot izmišljotina.

Avstrijsko mesto Steyer je prišlo v take finančne težkoče, da ni moglo izplačati svojih nastavljenec in napovedalo konkurs.

Kovinska industrija v Porenju je odpovedala 250.000 delavcem službo. Med temi je tudi 30.000 uradnikov in nastavljenec Kruppovih tovarn.

Norveška vlada je proklamirala Amundsen za narodnega junaka, 14. decembra pa, ko je l. 1912 Amundsen dosegel severni tečaj, za narodni praznik.

Horana in Hearsta bo pariško državno pravdnštvo preganjalo radi špijonaže.

ŠAH V BERLINU.

v Berlin, 18. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes se je odigralo 6. kolo. Tartakover in Capablanca sta napravila remis. Rubinstein je proti Marshallu postal mnogo boljši v damskem gambitu, pri 30. potezi pa je prekoračil čas premišljevanja, vsled česar se je morala igra priznati nasprotniku kot dobljena. Po živahni igri pa je ostala nekončana partija Reti-Niemcovič. Spielmann danes ni igral. Stanje po 6. kolu: Capablanca 3½, Spielmann, Tartakover 3, Niemcovič, Reti 2½ (1), Marshall 1½, Rubinstein 1. Sedmo kolo se igra jutri.

HMELJ

Nürnberg, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes je bilo pripeljanih na trg 50 bal hmelja, prodanih je bilo 41 bal, po ceni: vintemberski 140, Hallertan 190—210. Tendence zelo pozitivne.

KOVINE

v London, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 65.0625, tri mesece 65.5625, Elektrolit 71.25, Best Selected 68, Strong 96. Cin: per kasa 222.25, tri mesece 219.75. Svinec: bližnji 22.125, tuji 21.8125. Cink: bližnji 24.125, tuji 24.375. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 59.5. Bela pločevina: 18.125. Živo srebro: 23. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram: 16.25. Platina: surova 17, odelana 17. Srebro: 26.6875. Zlato: 84.115.

Novosadska vremenska napoved. Deloma oblačno v severnih krajih. Dežja ne bo. Temperatura se bo nekoliko zvišala.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Začasna izjasnitev, toplo, južni vetrovi. — Južne Alpe: Spremenljivo, potem bolj oblačno, toplo.

Suppee: Boccaccio - premiera

Snoči je bila premiera Suppeejeve opere Boccaccio s Pugljem kuplet. Glavne vloge so imeli Poličeva, Drenovec, Peček, Povhe, Balatkova itd. Bilo je plitvih, banalnih, lasevinih, manj komičnih momentov, nove lučne naprave v naši operi pa so izborne. — Kaj bi še dejal? Nič. Morda bi bili prestali brez Boccaccia. V.

Madjarski katoliški kongres

Kakor skoraj vse večje katoliške prireditve letošnjega leta, se je tudi »katoliški ted« v Budimpešti bavil s socialnimi problemi. Ogrski katoliški shod je bil močan izraz verske zavesti madjarskih katoličanov in pa stališča, ki ga zavzemajo v socialnem vprašanju. Udeležili so se ga pristaši različnih strank. Duša kongresa je bil kardinal, ogrski primas dr. Seredy, ki je dal delu katoliškega shoda smernice in je imel vodivno vlogo tudi v vseh odborih. Topot so se shoda udeležili tudi mnogi krščansko-socialni delavci, najbolj pa so vzbujali pozornost rudarji.

Najznamenitejši dogodek je bil govor ministra za ljudsko blagostanje dr. Jožefa Vasssa, ki je označil razmerje med kapitalom in delovno silo. Smoter produkcije ni mehanični proizvod. Njen smoter ni, da bi proizvajala čim več blaga, preplavila trg, tiščala navzdol mezde, koncentrirala delo strojev in reducirala delavske množice. Smoter produkcije je, da služi človeku. Treba je paziti na to, da se ne pogazi človeški ideal. Danes gre za to, da se zasebna posest, ki je udeležena v produktivnem delu, omeji in modificira, kakor to odgovarja njenemu socialnemu smotru. Na zemlji morajo vse proizvajalne sile in to, kar proizvajajo, biti zadostne za življenje vsakega človeka, vsaj v toliko, kolikor to zahteva človeško dostojanstvo. O gospodarskih in socialnih problemih po katoliškem naziranju je govoril tudi podpredsednik poslanske zbornice dr. Czettler, ki je strokovnjak v agrarnih vprašanjih. Podobno je govoril bivši minister Haller, ki je izrastke kapitalizma zelo ostro kritiziral. Ne sme se, tako je dejal, krpariti, ampak treba je spremeniti sistem, ker sedanji sistem kapitalizma stoji v popolnem nasprotju s pravičnostjo, osebno svobodo in blagom celote. Predsednik Instituta za socialno zavarovanje Karel Huszar je pa obravnaval vprašanje, kako bi se v sedanjem industrijalnem razvoju ščitila družina.

Letošnji kongres je bil obiskan od množičnih ljudskih množic, dočim je prejšnje kongrese tvorila pretežno tako zvana elita. Kongres je imel tudi močno evharistično noto. Papežev nuncij Cesare Orsenigo je govoril v madjarskem jeziku.

Čuden molk

Poln optimizma je razlagal v ponedeljek g. Žerjav v zagrebških »Novostih«, kako je »napredna« fronta le še vprašanje časa, a čeprav je od tedaj minilo že nekaj dni, »vendar ni o tej novi »napredni« fronti ne v »Jutru« in ne v »Kmetkem listu« nobene besede. Tudi sam iniciator te mogočne nove fronte molči. Zakaj ta molk?

In vendar bi imel g. Žerjav več ko dovolj vzroka, da pohiti z veselim sporočilom, da potekajo pogajanja za ustanovitev nove »napredne« fronte ugodno, ker borbenost med njegovimi pristaši rapidno pada, zato pa vsak dan bolj raste spoznanje, da iz vse politike SDS ne bo nič. A kljub temu g. Žerjav molči!

Ali je morda res, kar govore nekateri, da ga je g. Žerjav s svojo zagrebško izjavo grdo polomil, da je prekmalu govoril o stvari, ki še dolgo ni dozorela? Ali je morda res, da je g. Žerjav s svojo prezagodno izjavo povzročil samo to, da je opozoril javnost na snujočo se malo simpatično liberalno fronto in s tem otežkočil SKS, da bi vstopila v njo?

Molk »Kmetkega lista« bi skoraj to dokazoval. Iz »Kmetkega lista« vendar poznamo g. Puclja kot moža, ki nataka samo čisto vino, ki vedno svojim pristašem vse pove in ki zato sigurno ne bi zamočal tako velike stvari, kakor je snovanje »napredne« fronte. In zato smo pričakovali, da bo vsaj »Kmetki list« poročal, katere delegate je določila SKS za pogajanja o volivnem sporazumu s SDS, toda »Kmetki list« o tem molči. Ali morebiti bravci »Kmetkega lista« ne bi smeli slišati, da se voditelji SKS že pogajajo z g. Žerjavom?

SKS je vendar demokratična stranka, ki sklene samo to, kar ji naroče njeni zaupniki. Ali so pa morda ti že sklepali o zvezi z gospodom Žerjavom?

Navzile vsemu temu pa se ne čudimo, če »Kmetki list« molči, ker je pač težko braniti pred slovenskim kmetom sporazum z g. Žerjavom. Zakaj je ta zveza malo čudna, o tem je včasih tudi g. Puclj zelo obširno govoril in enako tudi vsi drugi voditelji SKS. Ali se je morda med tem postala SDS kmečka stranka? Ali je morda opustila svoje centralistično stališče?

Samo važna vprašanja, na katere pa ni nobenega odgovora, temveč samo splošen molk. Bo pač tako, da so nekatere stvari že po svoji narodi takšne, da javne kritike ne vzdrže in da morejo uspevati le, če se izvrše lepo tajno. Med take stvari pa spada vse, kakor tudi Žerjavova »napredna« fronta in zato molče o njej celo njeni propagatorji. A s takšno fronto bi hoteli krošnjari v slovenski javnosti? Bo šlo pač težko, ker slovenska javnost ne ljubi stvari, ki ne vzdrže luči. Zato pa je tudi izostal Žerjavov slavospev in zato molči »Jutro« na vsa naša izvajanja.

Niti tisk SDS ne sme govoriti o »napredni« fronti in to je za kvaliteto te fronte najbolj značilno!